

„Sztuczna Inteligencja (AI) w administracji publicznej”, 28 czerwca 2019 r., Warszawa

FORUM ZARZĄDZANIA P U B L I C Z N E G O

28 czerwca 2019 r. w Krajowej Szkole Administracji Publicznej w Warszawie odbyła się konferencja nt. „Sztuczna Inteligencja (AI) w administracji publicznej”.

Podczas wydarzenia, które odbywa się w ramach Forum Zarządzania Publicznego, omawiano główne wyzwania związane z wdrażaniem sztucznej inteligencji (AI) w administracji publicznej poprzez zwiększenie świadomości samorządów. Wskazano na konieczność nie tyle implementacji konkretnych rozwiązań co zrozumienia szerszego kontekstu cyfryzacji administracji publicznej.

Na konferencji, w której uczestniczył przedstawiciel NIST – prof. Jan Fazlagić poruszono trzy główne wątki:

- Trendy światowe w zakresie sztucznej inteligencji,
- Zamówienia publiczne,
- Warsztaty „Jak przygotować postępowanie na IT, w którym liczy się kreatywność”.

AI pomaga w zautomatyzowaniu rutynowych czynności i procesów, np. zarządzanie urlopami w urzędzie. Trendy światowe wskazują, że wkrótce 15% miejsc pracy ulegnie pełnej automatyzacji, 30% częściowej automatyzacji. W niektórych branżach automatyzacja pójdzie znacznie dalej, np. w handlu detalicznym automatyzacja obejmie 80%.

Polska ma szansę na rozwój, nie jesteśmy wysoko w ucyfrowieniu, ale mamy dobre perspektywy. Najbardziej przyszłościowe dla Polski obszary to swobodny przepływ danych jednolity rynek cyfrowy (*free flow of data*). AI ma także ciemne strony. Na przykład w Chinach rząd wykorzystuje ją do oceny zachowań i poglądów obywateli. Każdy obywatel otrzymuje scoring, który pozwala na zróżnicowany dostęp do usług publicznych. Polska ma duży potencjał na rynku europejskim, jeśli chodzi o tworzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie sztucznej inteligencji, także dla administracji publicznej. Mamy wiele innowacyjnych firm z branży IT, o czym świadczy duża frekwencja w czasie spotkania zorganizowanego w polskim przedstawicielstwie w Brukseli dotyczącego dostępu do danych pojawiło się bardzo wiele osób zainteresowanych tematyką.

Z perspektywy urzędu, który chce wdrażać AI najważniejsza jest identyfikacja potrzeb. Problem polega na tym, że urzędnicy odsyłają pytających o potrzeby urzędu do działu IT. Nie jest to właściwe postępowanie, ponieważ działy IT zajmują się rozwiązywaniem problemów natomiast definiowanie problemów powinno być obszarem odpowiedzialności urzędników zarządzających samorządem.

W Polsce pionierami we wdrażaniu rozwiązań z zakresu sztucznej inteligencji w administracji publicznej są Kancelaria Senatu RP oraz Urząd Patentowy RP. Działa także program: „Paperless Poland – program zarządzania przyszłością cyfrową. Dobrym przykładem działania tego programu jest obsługa wypłat programu 500+ przez bankowość elektroniczną. Istnieje wielkie pole do zastosowań sztucznej inteligencji w administracji publicznej. W zasadzie każdy urząd jest w stanie zidentyfikować wyzwania związane ze sztuczną inteligencją, m.in. do:

- Opracowywania wyników patentowych,
- komunikacji z patentem (na poziomie ministerstw, jst) za pomocą Chatbota,

Sztuczna inteligencja generuje zmiany na rynku pracy. Z jednej strony obserwować będziemy w przyszłości postępujący proces zastępowania miejsc pracy zajmowanych obecnie przez ludzi na rzecz maszyn i robotów. Z drugiej obserwować będziemy rozwój zjawiska kobotyacji, która oznacza współpracę ludzi z maszynami. Inne osoby będą zatrudniane na stanowiskach pracy mających bezpośredni kontakt z innymi osobami a ich praca będzie zorientowana na technologie wspierające.

Ważnym elementem konferencji była prezentacja osiągnięć i rozwiązań portalu GovTech. Portal ten ma na celu rozwój innowacyjności w zamówieniach publicznych w branży IT. W 2018 roku sektor publiczny wydał na zamówienia publiczne łącznie 200 mld złotych. W Polsce mamy 2,5 mln firm lecz statystyki dowodzą, że do 43% staje w przetargu zaledwie jeden oferent lub żaden. Do zamówień publicznych nie zgłaszają się firmy z wielu powodów, m.in. z powodu nadmiernej biurokracji i niezrozumienia opisu zamówienia. Rozwiązanie proponowane przez Govtech Polska to konkursy zamiast przetargów. Obecnie w zamówieniach publicznych konkursy stanowią zaledwie 0,1% ogółu zamówień. GovTech zaprezentował ramy prawne i możliwości stosowania konkursów w zamówieniach publicznych oraz ich zalety. Konkursy GovTech są ograniczone do zamówień o wartości do 600 tys. złotych. Opracowano dobre praktyki. Usunięto ryzyko stosowania konkursów w zamówieniach publicznych poprzez wypracowanie „bezpiecznej ścieżki pozyskiwania innowacji”, przy współpracy z Urzędem Zamówień Publicznych, w zgodności z art. 110 ustawy PZP. Proces ten składa się z dwóch etapów. Na pierwszym etapie do którego zgłaszać się mogą wszystkie firmy następuje potwierdzenie skuteczności – nie ocenia się jednak kompetencji firmy tylko zdolność do rozwiązania problemu zadanego przez Oferenta.

Dzięki zastosowaniu tej procedury wyłoniono wykonawcę polskiego rozwiązania – znacznie tańszego i lepszego niż niedoskonałe rozwiązanie zagraniczne o wartości około 30 mln PLN). Udało się to osiągnąć także dlatego, że zawężono zakres rozwiązania: zamiast wykrywania różnego rodzaju przedmiotów zawężono zadanie jedynie jednego rodzaju przedmiotów - papierosów. Rozwiązanie dotyczyło problemu analizy i wykrywania przemytu na polskich granicach państwowych. Chodziło o zautomatyzowanie procesu analizy zdjęć i wykrywania przemytu papierosów w bagażu. Ogłoszono konkurs i otrzymano 90 ofert rozwiązań informatycznych rozwiązujących problem. Z 90 podmiotów wyłoniono 5 podmiotów. W II etapie firmy poznały wymagania administracji publicznej. I etap ma pomóc w ustaleniu, którzy wykonawcy posiadają odpowiednie kompetencje. Dzięki temu unika się skomplikowanej i często mało skutecznej procedury SIWZ. Taka ścieżka pozwala na zachęcenie do udziału w przetargach małych, innowacyjnych firm, które nie są zainteresowane realizacją kompleksowych rozwiązań a jedynie tych komponentów, które są bardzo innowacyjne. Takie firmy cenią sobie mniejsze projekty. Brak wymogów wstępnych. Jeśli nie ma ważnych przeciwwskazań warto udostępnić dane. Przy organizowaniu przetargów ważną jest optymalizacja budżetu zamówień: komponenty, które są potrzebne urzędowi bez zbędnych dodatków, które nie będą wykorzystywane. Weryfikacja planów zamówień pozwala na uwolnienie części budżetów. Należy się zabezpieczać przez uzależnieniem od jednego dostawcy (*vendor-lock*).

AI może rozwiązywać szeroka gamę problemów. Na przykład Totalizator Sportowy jest zainteresowany poszerzeniem sieci dystrybucji o maszyny sprzedające losy w centrach handlowych. Problemem skuteczne uniemożliwienie korzystania z tych maszyn osobom nieletnim. Opracowano system rozpoznawania twarzy do maszyn vendingowych w centrach handlowych. System w pierwszej fazie ocenia wiek człowieka na podstawie zdjęcia ale dla młodych dorosłych (18-34) system ten nie daje pewności rozpoznania osoby niepełnoletniej. Jeśli system nie jest pewien w drugim etapie prosi o okazania dowodu osobistego. Koncern Orlen opracował system szybkich płatności na stacjach benzynowych dla przedstawicieli handlowych, którzy chcą jak najszybciej zatankować i zapłacić. Weryfikacja danych odbywa się na podstawie numerów odczytanych z rejestracji a płatność przez aplikację. Z kolei często wymieniane jako dobry przykład wykorzystania AI w administracji publicznej miasto Świdnik za pomocą AI weryfikuje deklaracje śmieciowych. Pozwala to na uszczelnienie systemu gospodarki odpadami. Inne zastosowania AI w administracji publicznej to na przykład wdrażanie nowych pracowników urzędzie (*onboarding*). NFZ wykorzystuje AI do poszukiwania nieścisłości w rozliczeniach szpitali z usług medycznych. Daje to potencjalne oszczędności w wysokości 200 mln zł. AI pozwala na usprawnienie logistyki miejskiej. Może nastąpić modyfikacja układu transportu miejscowego w oparciu o rzeczywisty ruch mieszkańców – dane przetwarzane przez AI pochodzą z danych o ruchu telefonów w obrębie aglomeracji. AI może pomagać obywatelom w zmniejszeniu liczby nieprawidłowości w wypełnianych formularza urzędowych – dzięki temu do urzędnika trafia osoba, która wymaga mniejszego nakładu czasu pracy na obsługę.

Govtech Polska to Departament umiejscowiony przy Prezesie Rady Ministrów RP. Jego obszarem działań są innowacje technologiczne w sektorze publicznym, w tym zamówienia publiczne dla urzędów. Govtech oferuje m.in. bezpłatne konsultacje urzędowi, które są także odpłatnie oferowane przez firmy a wartość rynkowe tego rodzaju usługi wynosi ok. 30 tys. zł. GovTech wspiera urzędy w poszukiwaniu i definiowaniu problemów. Pyta o to, jaki proces można by zrealizować z pomocą AI. Pomaga także rozwiązuje problemy o wartości do 600 tys. PLN. Uczestniczy w dialogach technicznych pomiędzy wykonawcami a urzędami. GovTech wspiera rozwiązywanie problemów IT, które nie mogą zostać rozwiązane za pomocą dostępnych już na rynku rozwiązań. Jedynie rekomenduje wybór istniejących na rynku produktów. Govtech

W ostatniej części konferencji odbyły się warsztaty. Uczestnicy ćwiczyli wypełnianie „fiszki” projektu IT, który może następnie stanowić podstawę dalszych prac nad opracowanie rozwiązania z zakresu AI.